

Regionstyrelsen

Utreda införandet av förmåncyklar

Förslag till beslut

- Uppdraget att *utreda införandet av förmåncyklar* anses besvarat.
- Regionstyrelseförvaltningen kommer att ta införande av förmåncyklar i beaktande vid framtagandet av 2025 års budget.

Sammanfattning

Vid regionstyrelsen 2023-05-30 beslutades att Regionstyrelseförvaltningen får i uppdrag att *utreda införandet av förmåncyklar*. (RS 2023-05-30, §152) RS 2023/7.

Förmåncyklar är vanliga cyklar, elcyklar och lådcyklar som arbetsgivaren låter anställda leasa/hyra, mot en månadskostnad och via en entreprenör. Efter leasingperioden kan den anställde välja att byta till en annan modell, lämna cykeln åter eller köpa ut den till marknadspris. Vilka cyklar som finns att tillgå beror på vilken entreprenör som upphandlas.

Hyran av cykeln dras från lönen innan skatt (bruttolöneavdrag). För den anställde kan en sänkt bruttolön påverka den pensionsgrundande och sjukpenninggrundande inkomsten (SGI), vilket kan medföra sänkt sjukpenning, föräldrapenning och a-kassa. Hur mycket den anställde påverkas beror på inkomstnivå.

För arbetsgivaren kommer viss kostnad att uppstå i samband med hanteringen av förmåncyklar. En initial kostnad i samband med upphandlingsförfarandet, en stadigvarande kostnad för administrering samt systemkostnad. I upphandlingen behöver det regleras vad som ska ingå i tjänsten: service, försäkringar och eventuella delar av administrationen.

Införandet av förmåncyklar skulle kunna ge fördelar ur ett antal olika perspektiv vad gäller ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet. Ifall insatsen gör att fler medarbetare i vardagen börjar ta cykeln i stället för bilen skulle det kunna bli effekter för miljömålen, för det hälsofrämjande arbetet och de hälsofördelar cykling kan innebära, samt att Region Gotland genom erbjudandet uppfattas som en attraktivare arbetsgivare.

Flera andra kommuner och regioner har infört förmåncyklar till sina medarbetare.

För att gå vidare med införande av förmåncyklar inom Region Gotland behövs ett beslut samt koppling till resurser.

Ärendebeskrivning

Vid regionstyrelsen 2023-05-30 beslutades att Regionstyrelseförvaltningen får i uppdrag att *utreda införandet av förmåncyklar*. (RS 2023-05-30, §152) RS 2023/7

Vad innebär en förmåncykel

Förmåncyklar är vanliga cyklar, el-cyklar och lådcyklar som arbetsgivaren låter anställda leasa/hyra, mot en månadskostnad och via en entreprenör. Efter leasingperioden kan den anställde välja att byta till en annan modell, lämna cykeln åter eller köpa ut den till marknadspris. Vilka cyklar som finns att tillgå beror på vilken entreprenör som upphandlas.

Hyran av cykeln dras från lönen innan skatt (bruttolöneavdrag). För den anställde kan en sänkt bruttolön påverka den pensionsgrundande och sjukpenninggrundande inkomsten (SGI), vilket kan medföra sänkt sjukpenning, föräldrapenning och a-kassa. Hur mycket den anställde påverkas beror på inkomstnivå.

För arbetsgivaren kommer kostnad för intern administrering att uppstå i samband med hanteringen. I upphandlingen behöver det regleras vad som ska ingå i tjänsten: service, försäkringar och eventuella delar av administrationen.

Fördelar med en förmåncykel

Införandet av förmåncyklar skulle kunna ge fördelar ur ett antal olika perspektiv vad gäller ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet. Ifall insatsen gör att fler medarbetare i vardagen börjar ta cykeln i stället för bilen skulle det kunna bli effekter för miljömålen, för det hälsofrämjande arbetet och de hälsofördelar cykling kan innebära, samt att Region Gotland genom erbjudandet uppfattas som en attraktivare arbetsgivare.

Teknikförvaltningens medarbetare Nathalie Ahlstedt-Mantel, verksamhetsutvecklare, och Emelie Waktel, trafikplanerare, har bistått i framtagandet av underlaget gällande fördelar med en förmåncykel.

Mindre sjukfrånvaro:

Forskning visar att anställda som pendlar till arbetet med cykel istället för bil har i genomsnitt en sjukdag färre om året, och desto mer de cyklar desto färre sjukdagar får de. 1)

Samhällsekonomiskt fördelaktigt:

För en offentlig arbetsgivare kan vinster räknas hem ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Jönköpings kommun har till exempel räknat ut att varje krona de satsat på förmåncyklar, har gett 6,21 kronor tillbaka i de samhällsnyttor som ökat cyklande leder till.

Klimat och miljömässiga fördelar:

Energikontoren i Norra Småland har visat att framförallt el-cyklar, som tagits ut som förmån av medarbetare, inneburit att dessa medarbetare i högre utsträckning tagit

¹ Preventive Medicine, Ingrid J M Hendriksen, 'The association between commuter cycling and sickness absence'
<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/20580736/>

cykeln istället för bilen till arbetet. El-cykelanvändandet ökade med 28 procent. Även Örebro kommuns utvärderingar visar att majoriteten primärt använt sin förmånscykel till arbetspendling och att en överflyttning från bil till cykel därmed skett (innan förmånscykel cyklade 41 % till jobbet, motsvarande siffra efter införandet var 58 %).

En resvaneundersökning, genomförd 2020 bland Region Gotlands anställda, visade att 25 % de bilister som reser fem dagar i veckan hade under fem kilometer till arbetet. Att nå dessa anställda med ett erbjudande om förmånscykel och få dem att börja cykla istället för att ta bilen, skulle i förlängningen kunna hjälpa till att minska transportutsläppen samt bidra positivt till luftkvaliteten. Region Gotland har som mål i genomförandeprogrammet för klimat, miljö och energi att utsläppen från transporter ska minska med 70 % till 2027.

Minskad parkeringsproblematik vid offentliga inrättningar på Gotland:

Parkeringssituationen vid Lasarettet, Korpen, skolor och förskolor är ofta ansträngd samtidigt som medarbetare även vittnar om att bland annat lasarettbacken upplevs som ett hinder för att ta cykel till arbetet. I en enkätstudie från 2018, över resvanor hos anställda och besökare på Visby lasarett, angav över 25 % (av ca 630 svar) att ekonomiskt stöd till el-cykel i högsta grad skulle stimulera till att ta cykeln till lasarettet. I Rambolls ”Utredning för parkering och trafik vid Visby lasarett” (2020) anges åtgärder för att påverka resebeteenden som prioriterat.

Attraktiv arbetsgivare:

Erbjudande om förmånscykel kan vara ett signalvärde om att Region Gotland som arbetsgivare gör aktiva insatser för att underlätta för sina anställda att bidra till en mer miljövänlig och en hälsosam livsstil.

Föreningen *Cykelvänligast* har etablerat sig inom Region Gotland, vars initiativ drivs av medarbetare på flera förvaltningar. *Cykelvänligast* har identifierat och pekat på flera insatser som kan öka cyklandet inom organisationen. Införandet av förmånscyklar är en av des insatser som *Cykelvänligast* förordar.

Stärkt folkhälsa

Fysisk aktivitet, enskilt eller i kombination med hälsosamma matvanor, kan förebygga ohälsa som till exempel hjärt-kärlsjukdomar, typ 2-diabetes, sjukdomar i rörelseorganen, vissa cancerformer, obesitas och även psykisk ohälsa.

All form av rörelse påverkar hälsan genom att både kunna förebygga och behandla många riskfaktorer och sjukdomar med en stark koppling till både fysisk och psykisk hälsa. Fysisk aktivitet kan därmed stärka folkhälsan på såväl individ- som samhällsnivå.

På Gotland rapporterar en av tre (Hälsa på lika villkor, medelvärde år 2018, 2020) att de inte når upp till minimirekommendationen på 150 minuters fysisk aktivitet i veckan. I Region Gotlands årliga medarbetarundersökning är frågeställningen formulerad något annorlunda, här anger 28% (n=5279) att de ägnar 120 min eller mer åt fysisk träning (löpning, motionsgymnastik, bollsport).

På frågeställningen hur mycket tid som går till vardagsaktiviteter, som exempelvis promenader, cykling eller trädgårdsarbete svarar 23% att de har vardagsaktiviteter mellan 90 till 149 minuter i veckan. 37% svarar att de har aktiviteter mellan 150-299 min i veckan. 21% anger även att de är stillasittande mellan sju till nio timmar per dag. Genom att uppmuntra cykling istället för bilåkning genom att tillgängliggöra förmånscyklar kan Region Gotland aktivt bidra till mer rörelse och en friskare befolkning.

Administration och uppsättningskostnader för Region Gotland:

Andra arbetsgivares erfarenheter visar att ca 10-15 % av medarbetare väljer att ta en förmånscykel när det erbjuds. I Skellefteå kommun valde tillexempel 616 medarbetare att leasa en cykel vid införandet.

Skellefteå uppskattar att den interna arbetsbördan inför införande av förmånscyklar var 80-100 timmar för kravställan, upphandling och införande (inkl stöd från upphandling och kommunikation). Flera arbetsgivare har uppskattat den löpande arbetsbördan av administration till ca 10-15 % av en arbetstid (65.000-95.000 per år).

Införandet av förmånscyklar har också en engångsuppsättningskostnad i systemen, som arbetsgivare har uppskattat till ca 30 000 SEK. Vissa har också aktiverat en supportfunktion som kostar 7000 SEK per år.

Förmånsportal

Att införa förmånscyklar skulle kunna sättas i en större helhet genom att kompletteras med en upphandling av en förmånsportal. I portalen kan utöver förmånscyklar även friskvårdsbidrag, friskvårdsförmåner, möjlighet till uppföljning och utvärdering (och beroende på val av utbud och tjänster) inkluderas. Förmånsportal ger ytterligare ett signalvärde om att Region Gotland som arbetsgivare gör aktiva insatser för att underlätta för sina anställda till en mer hälsosam livsstil.

En förmånsportal är förknippad med kostnader på 200-400 kronor per medarbetare/år beroende på val av utbud och avtal i upphandlingen. Denna kostnad bör sättas i relation till vad administration av friskvårdsbidrag och administration samt uppsättningskostnader av eventuell förmånscykel innebär.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens bedömning är att uppdraget att *utreda införandet av förmånscyklar* anses besvarat.

Regionstyrelseförvaltningen kommer att ta införande av förmånscyklar i beaktande vid framtagandet av 2025 års budget.

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Lotta Israelsson
HR-direktör